

Majandus- ja taristuministri 1. juuni 2020. a määruse nr 30 „Väikeelamute energiatõhususe suurendamise toetuse kasutamise tingimused ja kord“ muutmise määruse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

Määrus kehtestatakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 14, riigieelarve seaduse § 53¹ lõike 1, välissuhtlemisseaduse § 8 lõike 4 ja Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2021. a määruse nr 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused“ § 8 lõike 1 alusel.

Muudatused toetuse andmise tingimustes tulenevad toetuse täiendavast rahastamisest Ühtekuuluvusfondi vahenditest ja 2022. aasta lisaeelarve (edaspidi *2022LEA*) vahenditest.

Muudatustega täpsustatakse toetuse objekti, toetatavaid tegevusi, taotluse lisadokumente, toetuse maksete regulatsiooni ja nõudeid hinnapakumuse võtmisele. Muudatustega leevendatakse toetuse andmise tingimusi eesmärgiga tagada 2022LEA vahendite tähtaegne kasutamine vastavalt Vabariigi Valitsuse 26.04.2022. a otsuse (edaspidi *VV otsus*) nr 28 punktile 2.5, mille kohaselt lisaeelarve vahendeid 2023. aastasse üle ei kanta, ja riigi 2022. aasta lisaeelarve seaduse seletuskirjas sätestatule.

Eelnõu ja seletuskirja koostas ning keeletoimetuse tegi Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ehitus- ja elamuosakonna peaspetsialist Kaie Kunst (tel: 625 6366, e-post: kaie.kunst@mkm.ee). Õiguslikke ettepanekuid tegi eelnõule Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Kaia Läänemets (e-post: kaia.laanemets@mkm.ee).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Määruse eelnõu koosneb kahest paragrahvist.

Paragrahv 1 muudetakse majandus- ja taristuministri 1. juuni 2020. a määrust nr 30 „Väikeelamute energiatõhususe suurendamise toetuse kasutamise tingimused ja kord“.

Punktide 1 ja 2 kohaselt kehtestatakse määrus perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi *STS*) alusel Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 prioriteetse suuna „Energiatõhusus“ meetme tegevuse „Väikeelamute rekonstrueerimise toetamine“ eesmärkide elluviimiseks.

Vabariigi Valitsuse 03.03.2022. a kabinetinõupidamise otsuse punkti 6 „Väikeelamute energiatõhususe toetamisest“ kohaselt tõstetakse perioodi 2014–2020 struktuuritoetuste meetmete nimekirjas meetme tegevuste 6.2.1, 6.2.2, 6.2.4, 6.3.1 ja 6.4.1 jäägid ümber väikeelamute energiatõhususe toetuskeemi ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil koostöös Ettevõtluse ja Innovatsiooni Sihtasutusega (edaspidi *EIS*) tuleb tagada valmidus rakendada lisavahendeid 2022. aastaks planeeritud väikeelamute energiatõhususe toetusmeetme avatud vooru korralisel taotlemisel. Väikeelamute energiatõhususele lisavahendite ümbersuunamiseks Euroopa Liidu ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020 muudatus on läbi räägitud Euroopa Komisjoniga ning esitatud Vabariigi Valitsuse istungile heakskiitmiseks.

Rahandusministeerium on avaldanud valmisolekut kooskõlastada toetuse andmise tingimused enne, kui asjakohane muudatus on meetmete nimekirja sisse viidud. Sel juhul kehtib kooskõlastus eeldusel, et järgmises meetmete nimekirjas on vastav muudatus sees.

Kavandatud Ühtekuuluvusfondi vahenditest toetuse andmise regulatsioon on kooskõlas STSi ja STSi alusel antud rakendusaktidega. Kuigi nimetatute puhul on tegemist otsekohalduvate õigusaktidega, on eelnõus sätestatud konkreetsed erinõuded, mis tulenevad vaid STSist.

Toetusmeetme raames riigiabi ega vähese tähtsusega abi ei anta. Toetuse subjektiks on füüsiline isik vastavalt määruse § 11 lõigetele 1 ja 2. Füüsiline isik ei ole ettevõtja riigiabi definitsiooni kohaselt.

Punktis 3 tehtav muudatus tuleneb STSi regulatsioonist. Määrust täiendatakse STSi kohase meetme väljundinäitajaga – rekonstrueeritud hoonete pindala (m²). Väljundinäitaja seadmisel on tuginetud toetusmeetme kogemustele, see on kooskõlas partnerlusleppega ning väljendab rekonstrueerimistegevuse mahtu. Õigusselguse huvides on muudetud ka sätte liigendust.

Punktide 4–6 muudatused on tehtud terminoloogia ühtlustamise eesmärgil ja tulenevad STSist. 2022. aastal rahastatakse selle määruse alusel antavat toetust erinevatest allikatest, sh on juba rahastamise otsused tehtud taaste- ja vastupidavusrahastu vahenditest, seega ei saa termineid läbivalt asendada, vaid uue rahastusallika - Ühtekuuluvusfondi puhul on olulised mõisted ühtlustatud viitamise abil.

Punktis 7 muudetakse termini „väikeelamu“ määratlust. Lähtudes toetuse täiendavast rahastamisest, nõudlusest ja strateegilisest suunisest, mille kohaselt peab riigi toetus jõudma võimalikult paljude objektide ja isikuteni, kaotatakse väikeelamu kasutusse võtmise ajaline piirang, st toetuse objektiks on muudatuse kohaselt üksikelamu, ridaelamu või kaksikelamu sektsioon, kahe korteriga elamu või ridaelamu sõltumata kasutuselevõtu aastast. Muudatus ei puuduta määruse § 6 lõiget 1 ehk kehtima jääb põhimõte, mille kohaselt peab taotleja väikeelamu olema ehitatud õiguslikul alusel ja kantud ehitisregistrisse üksikelamuna, ridaelamu või kaksikelamu sektsioonina, kahe korteriga elamuna või ridaelamuna.

Punktide 8 ja 9 muudatused on tehtud terminoloogia ühtlustamise eesmärgil ja tulenevad STSist.

Punktis 10 tehtav täiendus tuleneb STSi regulatsioonist, mis näeb ette kohustusliku kohtueelse vaidemenetluse. Vaide, mis esitatakse toetuse andja tegevuse peale, lahendab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, kelle strateegilise planeerimise osakonnal on vastav vajalik pädevus, kogemus ja väljatöötatud protseduurid.

Punktis 11 tehtav muudatus tuleneb punktis 7 tehtavast muudatusest. Määruse kohaselt on taastuvenergia tootmisseadme kasutuselevõtt toetatav juhul, kui tehakse ühtlasi korda väikeelamu fassaad või katus. Kui need on eelnevalt nõuetekohaselt soojustatud, tehtud tööde ümbertegemise kohustus puudub.

Kuna eelnõu kohaselt väikeelamu kasutusse võtmise ajaline piirang kaotatakse, täiendatakse regulatsiooni selliselt, et väikeelamu fassaadi või katuse rekonstrueerimine ei ole kohustuslik ka juhul, kui väikeelamu kasutusluba on antud 2000. aastal või hiljem. 2000. aastast kasutusse võetud hooned on oluliselt madalama välispiirete soojusjuhtivusega ja ei vaja üldjuhul terviklikku rekonstrueerimist.

Punkti 12 muudatus tehakse arusaadavuse ja õigusselguse huvides. Määruse kohaselt tuleb välisseina soojustamisel ja akende vahetamisel paigaldada elu- ja magamistubade välisseina või aknaraami ka värskõhuklapid. Levimas on tõlgendus, mille kohaselt tuleb värskõhuklapid paigaldada vaid juhul, kui tehakse mõlemad tööd ehk soojustatakse välissein ühes akende vahetamisega. Sätte eesmärgiks on aga värskõhuklappide paigaldamine nii välisseina soojustamisel kui akende vahetamisel. Osalisel rekonstrueerimisel mõlema töö tegemise kohustust ei ole.

Punktis 13 tehtav muudatus tuleneb Vabariigi Valitsuse 29. novembri 2021. a määruses nr 108 „Taaste- ja vastupidavuskava elluviimise korraldus ja toetuse andmise üldtingimused“ sätestatust. Nimetatud määruse § 3 punkti 7 kohaselt ei ole kogu projekti käibemaks toetatav kulu, kuid selle võib arvata omafinantseeringu osaks. Kuna toetust antakse erinevatest allikatest, peame vajalikuks sätestada, et Ühtekuuluvusfondi vahenditest toetuse andmisel on käibemaks toetatav.

Punktis 14 täpsustatakse mittetoetatavate kulude loetelu. Vältimaks edaspidiseid vaidlusi, sätestatakse üheselt, et väikeelamu laiendamise, nii rekonstrueerimistööde kui ettevalmistavate tööde, kulu ei toetata. Ehitusseadustiku § 4 lõike 2 kohaselt on laiendamine ehitamine, mille käigus muudetakse olemasolevat ehitist sellele juurde- ehk külge-, peale- või allaehitamiseks. Kui hoone välisilme rekonstrueerimistööde käigus ei muutu, on olemasolevas mahus hoone soojustamine lubatud. Samuti puudub EISl võimalus tekkinud kulusid selgelt eristada juhul, kui pööningu- või soklikorruse väljaehitamine teostatakse nt ventilatsiooni- või kütteseadmete paigaldamise käigus.

Punkti 15 muudatus, mis näeb ette projekti elluviimisperioodi tähtpäeva, tuleneb STS § 2 punktist 6.

Punkti 16 muudatusega parandatakse määruse 19.03.2022. a redaktsiooniga jõustunud terminoloogiline viga.

Punktides 17 ja 18 muudetakse nõudeid taotlusele. Määruse § 13 lõike 2 punkti 7 kohaselt peab taotlus sisaldama taotleja kinnitust omafinantseeringu olemasolu kohta. Muudatustega asendatakse taotleja kinnitus omafinantseeringut tõendavate dokumentide esitamise kohustusega (punkt 18). Omafinantseeringut tuleb taotluse esitamisel EISile tõendada. Toetuse andjal peab olema võimalus kontrollida, kas omafinantseering on taotlusel väidetud mahus tagatud ja toetuse saajal on võimekus rekonstrueerimisprojekt ettenähtud tingimustel ja tähtajal ellu viia.

Punktis 17 tehtava täienduse kohaselt peab taotleja, kel puudub soov taastuenergia tootmiseseadme elektri jaotusvõrguga ühendamiseks, seda kinnitama taotluse vormil. Kinnituse olemasolul puudub toetuse andjal vajadus asjakohase liitumispakkumise osas taotlejalt täiendava info küsimiseks.

Punktis 19 täpsustatakse taotluse lisadokumendiks oleva jaotusvõrguga liitumise pakkumise esitamise tingimusi. Taastuenergia tootmiseseadme elektri jaotusvõrguga ühendamise tingimuseks on jaotusvõrguettevõtja väljastatud liitumispakkumine. Jaotusvõrguettevõtja teeb pakkumise, kui konkreetnes alajaamas konkreetset ajahetket liitumisvõimsust jagub. Nii on toetuse taotlemine seatud otsesesse sõltuvusse asjaolust, mida taotleja mõjutada ei saa. Muudatuse kohaselt ei kohaldata liitumispakkumise esitamise nõuet juhul, kui selle saamine on taotlejast sõltumatutel põhjustel võimatu. Kui taotleja jaotusvõrguga liituda ei soovi, liitumispakkumise esitamise kohustust samuti ei ole.

Punktis 20 tehtava täienduse kohaselt juhul, kui jaotusvõrguettevõtja liitumispakkumist ei väljasta, esitatakse EISile liitumispakkumise tegemisest loobumise teade, mis tõendab asjaolu, et liitumispakkumise mittesaamine ei sõltunud taotleja tegevusest või tegevusetusest.

Punktides 21–24 täpsustatakse nõudeid rekonstrueerimistöõde hinnapakkumuse võtmisele.

Punkti 21 muudatusega kaotatakse allkirjastatud hinnapakkumuse võtmise nõue. Toetusmeetme kogemusele tuginedes võib väita, et tegemist on toetuse menetlemise kiirust oluliselt pärssiva, menetlusosalistele ja pakkujatele täiendavat koormust paneva ja võimaliku ebavajaliku nõudega. 2022. aasta lisaeelarve seadus eraldatud vahendite kasutamisele riigieelarve seadusega võrreldes täiendavaid piiranguid ei sea. Samuti ei ole taotlejad hankijad riigihangete seaduse tähenduses. Praktikast on tegemist peamise nõudega, mille mittejärgimise tõttu toetuse saaja tagastab taotluse puuduste kõrvaldamiseks.

Punkti 22 muudatusega täiendatakse hinnapakkumuse sisunõudeid väikeelamu aadressiga. Hinnapakkumused ei sisalda sageli toetusala objekti aadressi, kuid toetuse andjal peab olema kindlus, et hinnapakkumus on tehtud konkreetsele hoonele.

Punkti 23 muudatusega täiendatakse hinnapakkumuse sisunõudeid hinnapakkumuse kehtivuse ajaga. Toetuse andjal on kohustus kontrollida, kas hinnapakkumused on võrdlemisel kehtivad, eriti olukorras, kus hinnad kiirelt muutuvad ja hinnapakkumuste kehtivusaeg on lühike.

Punkti 24 muudatus on keeleline. Hinnapakkumuse valikut tuleb vajadusel põhjendada EISi kinnitatud taotluse vormil.

Punktis 25 täiendatakse määrust puuduste kõrvaldamiseks antava tähtaja pikendamise võimalusega. Puuduste kõrvaldamine, nt hinnapakkumuste korrigeerimine, ei sõltu ajaliselt sageli taotlejast ning kehtiv 10-tööpäevane tähtaeg toob kaasa tarbetu halduskoormuse kasvu kuna taotlus tuleb sätestatud tähtaja möödumisel määruse § 15 lõigete 6 ja 7 alusel tunnistada nõuetele mittevastavaks ja teha taotluse rahuldamata jätmise otsus ning puuduste kõrvaldamisel algatada sisuliselt sama taotluse uus menetlus. Muudatuse jõustumisel on EISil õigus põhjendatud juhul puuduste kõrvaldamiseks antud tähtaega pikendada kuni 20 tööpäeva võrra.

Punktis 26 täiendatakse määrust STSi kohase projektide valikukriteeriumite ja -metoodika sättega. Projekti valikukriteeriumiks on taotluse ja selles kirjeldatud projekti vastavus määruse nõuetele. Ehk taotluse nõuetele vastavuse korral loetakse, et projekt panustab meetme tegevuse eesmärkidesse ja väljundinäitaja saavutamisse, on põhjendatud ja kuluefektiivne. Määruse täiendamine projektide valikukriteeriumite ja -metoodika nõudega ei tähenda taotluste osas täiendavate toimingute tegemist.

Punktides 27 ja 28 tehtava, vaid 2022. aasta teises taotlusvoorus esitatavatele taotlustele kohalduva muudatusega täiendatakse taotluse rahuldamise või osalise rahuldamise otsuses märgitavat. Muudatus tuleneb otseselt punktis 33 kavandatud muudatustest.

Väikeelamute energiatõhususe suurendamiseks eraldati 2022LEA vahendid, mille kasutus on piiratud VV otsuse kohaselt 2022. aastaga. See tähendab, et taotlusvooru väljakuulutamistest ja toetuse taotlemisest alates on väikeelamu omanikel kohustus projektid ellu viia vähem kui viie kuuga, et toetusele kvalifitseeruda. Arvestades tänast turuolukorda väikeelamute rekonstrueerimise osas on väljamaksete ajaline piirang riskantne, sest suurendab kontsentreeritud nõudluse tõttu ehituse ja toodete hindu ning võib toetuse taotlejad tarneaegade ja ooteaegade pikendamise tõttu toetusest ilma jätta. Kuna projektide ettevalmistus

ja erinevate tööde teostamine on ajakulukas, siis parima võimaliku lahendusena näeme toetussüsteemi nn ümberpöörämist. St kui seni kanti toetatavate tegevustega seotud kulud toetuse saaja poolt kõigepealt omafinantseeringu- ja laenu rahast ning seejärel toetusest, siis nüüd toimuks see vastupidiselt – algul toetus, seejärel toetuse saaja omavahendid. Selline korraldus võiks meie hinnangul maandada täiendavat hinna- ja ajasurve riski toetuse taotlejatele ning võimaldaks toetuse abil ellu viia kõik energiatõhususe parendamisega seotud projektid, millele 2022. aasta suvel avanevas lisavoorus toetust taotletakse. Ühtlasi järgib kavandatud toetuse maksete korraldus eelarvestamise tekkepõhisuse printsiipi.

Punkti 27 muudatuse kohaselt märgitakse taotluse rahuldamise või osalise rahuldamise otsuses toetusmäär kindlasummalise maksena ehk toetussumma. Toetussumma määratakse taotluses sisalduva projekti eelarve alusel.

Punkti 28 kohaselt on tegemist vaid 2022LEA vahendite kasutamist puudutava regulatsiooniga.

Punktides 29 ja 30 tehtava muudatusega lisatakse täiendav ajutine alus, mille ilmnemisel on toetuse saaja kohustatud taotlema EISilt taotluse rahuldamise otsuse muutmist. Nt juhul, kui väljavalitud pakkuja loobub lepingu sõlmimisest või ei asu sõlmitud lepingut täitma ja edukaks tunnistatakse muu hinnapakkumine ning selle käigus muutub taotletav toetussumma.

Punkti 29 muudatus on tingitud asjaolust, et toetus määratakse kindlasummalise ühekordse maksena, mille hilisem, st juba toetatavate tegevuste tulemusena selgub muutmine ei ole 2022LEA vahendite kasutamise ajalise piirangu tõttu võimalik.

Punkti 30 kohaselt on tegemist vaid 2022LEA vahendite kasutamist puudutava regulatsiooniga.

Punktides 31 ja 32 muudetakse kasutusteatisi või -loaga seonduvat. Määruse § 18 lõike 4 punkti 4 kohaselt peab toetuse makse tegemiseks olema vajadusel esitatud kasutusteatis või antud kasutusloa ning lõike 7 kohaselt juhul, kui kasutusteatisi esitamine ei kajastu ehitisregistris, lisatakse maksetaotlusele kasutusteatisi esitamist tõendavad dokumendid.

Kasutusteatisi ja -loa menetlejaks on ehitise asukohajärgne kohaliku omavalitsuse üksuse pädev asutus või isik, kelle tegevust või tegevusetust toetuse saaja mõjutada ei saa, küll peab ta järgima toetuse andmise tingimusi.

Toetuse andjal on õigus nõuda toetuse saajalt kasutusteatisi esitamist tõendavaid dokumente, kuid kasutusteatisi esitamist tõendavad dokumendid ei kajasta kasutusteatisi menetlemise käiku ega tulemust. Absoluutne kasutusteatisi esitamise ja kasutusloa andmise nõue toetuse makse tegemise eeldusena (kehtis kuni 19.03.2022. a) tõi aga kaasa olukordi, kus toetuse makset ei olnud võimalik teha mitu aastat rekonstrueerimistööde lõpetamisest.

Muudatusega seotakse toetuse makse tegemine lahti kasutusteatisi või -loa regulatsioonist ja maksetaotlus esitatakse 30 tööpäeva jooksul tööde üleandmise-vastuvõtmise akti allkirjastamisest arvates.

Muudatuse ajendiks on asjaolu, et 2022LEA vahendite kasutamist puudutavad sätted on ajutise iseloomuga ja pärast 1. jaanuari 2023. a kehtib väikeelamute energiatõhususe suurendamise meede tavatingimustel.

Punktides 33 ja 34 täiendatakse määrust 2022LEA vahendite kasutamist puudutava toetuse makse regulatsiooniga. Asjakohased toetuse maksmise tingimused kehtestatakse eraldi paragrahvina eelkõige selguse ja arusaadavuse huvides, taotlejal ja toetuse saajal on terviklik nõuete kogum selgelt haaratavam.

VV otsusega sätestatud 2022LEA vahendite kasutamise ajaline piirang võimaldab toetuse saajal kohustused üles võtta, aga tänases olukorras, kus ehitusturul on pikad tööde järjekorrad, tarneraskused ning hinnapakkumisi on raske saada, on ebatõenäoline toetuse saajate projektide valmimine ja väljamaksete teostamine 2022. aastal. Sellistel tingimustel voolu välja kuulutamine võib tekitada olukorra, kus toetust ei ole võimalik realselt kasutada.

Taotlusvoorude läbiviimise kogemusest lähtudes on oluline arvestada võimaliku ajakuluga, mis toetuse andmise korraldamisega kaasneb. Täiendav halduskoormus toetuse taotluste menetlemisel on täna pikendanud menetluse tähtaegu 60 tööpäeva võrra ja toetuse saanud projektidega ei alustata üldjuhul kohe, sest see sõltub tarneaegadest ja ehitustööde teostaja järjekorrast. 2022. aasta esimeses taotlusvoorus toetuse saanud projektide kohta on näiteid, kus tarneajaks on hinnapakkumisel märgitud 6 kuud hinnapakkumise küsimise hetkest. Tervikrekonstrueerimise toetamisel tuleb arvestada projekteerimise ajaga kuni 6 kuud ja ehitusajaga 12 kuni 18 kuud. Määruse § 3 punkti 5 kohaselt on terviklik rekonstrueerimine projekt, mille käigus teostatakse tervikuna väikeelamu kõikide välisseinte ja katuse soojustamine, kõikide akende vahetamine, rekonstrueeritakse küttesüsteem ja paigaldatakse soojustagastusega sissepuhke-väljatõmbe ventilatsioonisüsteem.

Taastuenergia lahenduse toetamisel on oluline arvestada, et jaotusvõrgu liitumispakkumise saamine sõltuvalt asukohast võib võtta aega keskestlābi 3 kuud ja suuremates keskustes on päikesepaneelide paigaldamiseks vajalikul ehitusteatisel menetlusel pikem ooteaeg. Lisaks eeltoodule on päikesepaneelide paigaldamistöödele tekkinud pooleaastased järjekorrad.

Parima võimaliku lahendusena VV otsuse täitmisel näeme toetussüsteemi nn ümberpöörämist. St kui seni kanti toetatavate tegevustega seotud kulud toetuse saaja poolt kõigepealt omafinantseeringu- ja laenu rahast ning seejärel toetusest, siis nüüd toimuks see vastupidiselt – algul toetus, seejärel toetuse saaja omavahendid. Selline korraldus võiks meie hinnangul maandada täiendavat hinna- ja ajasurve riski toetuse taotlejatele ning võimaldaks toetuse abil ellu viia kõik energiatõhususe parendamisega seotud projektid, millele 2022. aasta suvel avanevas taotlusvoorus toetust taotletakse. Sellise toetusskeemiga kaasnevad tõenäoliselt omakorda riskid nagu pettused ja fiktiivsed tehingud, mis ei pruugi viia toetuse andmise eesmärkide saavutamiseni, samas on toetuse makse eelduseks toetusmäärale vastavas mahus tööde akteerimine, mis võiks nimetatud riske minimeerida. Eelduseks on siiski, et toetuse saajad soovivad oma eluaset energiatõhustada ja teevad seda ka sellisel juhul, kui toetust makstakse enne kõigi toetatavate tegevuste elluviimist. Projekti lõpetamisega kaasneb toetuse saajale vastav aruandekohustus (punkt 35). Kui määruse nõudeid ei ole täidetud, nõuab EIS toetuse osaliselt või täielikult tagasi vastavalt määruse §le 20.

Punktiga 33 täiendatakse määrust §ga 18¹.

Lõike 1 kohaselt sätestatakse toetuse makse tegemise tingimused taotluse rahuldamise või osalise rahuldamise otsuses.

Lõike 2 kohaselt on toetuse saajal õigus esitada maksetaotlus, kui akteeritud on vähemalt toetussummale vastav proportsionaalne osakaal toetatavate tegevuste mahust. Toetusmäärad on sätestatud määruse §s 9, toetussumma taotluse rahuldamise või osalise rahuldamise otsuses. Kui toetussumma moodustab toetatavate tegevuste kogumaksumusest nt 25%, siis

maksetaotluse esitamiseks peab akteeritud olema vähemalt 25% toetatavate tegevuste kogumahust.

Lõike 3 kohaselt peavad maksetaotluse aluseks olevad tegevused olema lõpetatud ja asjakohaste tööde üleandmise-vastuvõtmise aktid vormistatud.

Lõikes 4 sätestatakse maksetaotlusega esitatavad dokumendid, mis tõendavad tekkinud kulusid. Üldjuhul tuleb esitada ehitusprojekt ja arve. Samuti tuleb esitada tööde üleandmise-vastuvõtmise akt ja olemasolul lepingudokument nagu tellimuse kinnitus, müügi-, ehitus- või töövõtuleping.

Lõike 5 kohaselt tuleb toetuse saajal esitada maksetaotlus hiljemalt 30.11.2022. a, pikendamisvõimalusega kuni 15.12.2022. a. Tähtaeg tuleneb VV otsuses sätestatud 2022LEA vahendite kasutamise tähtajast ja arvestades lõigetes 6 ja 7 sätestatud maksetaotluse ja lisadokumentide kontrollimise ning toetuse makse otsuse ja makse tegemiseks ettenähtud tähtaegu.

Lõikes 8 sätestatakse toetuse maksmisest osalise või täieliku keeldumise otsuse tegemise ja taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamise alused. Eraldi toetuse maksmisest keeldumise alusena on toodud maksetaotluse mittetähtaegne esitamine. Arvestades 2022LEA vahendite kasutamise tähtaega, on oluline antud alus selgelt välja tuua, et minimeerida toetuse saajate poolt toetuse maksmisest keeldumise otsuse vaidlustamise võimalusi.

Punkti 34 kohaselt on tegemist vaid 2022LEA vahendite kasutamist puudutava regulatsiooniga.

Punktiga 35 täiendatakse määruse aruannete regulatsiooni §s 19. Täiendus tuleneb otseselt punktist 33. Projekti lõpetamisega kaasneb toetuse saajale vastav aruandekohustus.

Lõike 3 kohaselt on toetuse saaja kohustatud määruuses ja taotluse rahuldamise või osalise rahuldamise otsuses sätestatud toetuse saaja kohustuste täitmise kohta esitama EISile vastava aruande. Kuna 2022. aasta teises taotlusvoorus makstakse toetus välja esimeses järjekorras, peab toetuse andja saama kontrollida, kas kõik toetatavad tegevused on nõuetekohaselt ja tähtaegselt ellu viidud. Aruannet esitades kinnitab toetuse saaja esitatud aruande ja selle lisade õigsust.

Lõikes 4 sätestatakse aruande lisadokumentide loetelu. Kui määruse nõudeid ei ole täidetud, nõuab EIS toetuse osaliselt või täielikult tagasi vastavalt määruse §le 20.

Punkti 36 kohaselt on tegemist vaid 2022LEA vahendite kasutamist puudutava regulatsiooniga.

Punktides 37 ja 38 täpsustatakse toetuse saaja õigusi ja kohustusi tulenevalt STSis sätestatust.

Punkti 39 kohaselt täiendatakse määrust rakendussätetega. Muudatused rakenduvad järgmisest taotlusvoorst. Taotlustele, mis esitatakse 2022. aasta teises taotlusvoorus, ei kohaldata § 13 lõike 3 punkti 2, § 16 lõike 4 punkti 4 ja § 18, vastavalt lõikele 1. Rakendussätte kehtestamisel on võetud aluseks põhimõte, et 2022LEA vahendeid saab välja maksta juhul, kui otsus toetuse makse tegemiseks on tehtud käesoleval aastal.

Lõigete 2 ja 3 kohaselt ei kohaldata muudetud tingimusi üldjuhul taotlustele, mis esitati enne muudatuste jõustumist. Ühtekuuluvusfondi vahenditest toetuse andmisel kohaldatakse STSist

tulenevaid toetuse andmise tingimuste muudatusi taotlustele, mis esitati 2022. aasta taotlusvoorus, kuid mille rahuldamise eelduseks on STSist tulenevate asjakohaste muudatuste jõustumine. Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi ja EISi vahel 08.04.2022. a sõlmitud Riigieelarvelise eraldise kasutamise lepingu elamumajanduse valdkonna programmide rahastamiseks nr 1.8-7/22-239 punkti 3.5. kohaselt on EISil õigus võtta perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse vahendite osas kohustusi pärast majandus- ja taristuministri 06.06.2020. a määruse nr 30 „Väikeelamute energiatõhususe suurendamise toetuse kasutamise tingimused ja kord“ asjakohaste muudatuste jõustumist.

Paragrahvida 2 kehtestatakse konkreetsete sätete jõustumise erisus. Regulatsioon, mis tunnistab 2022LEA vahendite kasutamist puudutavad sätted kehtetuks, jõustub 01.01.2023. a. Nimetatud sätted on ajutise iseloomuga ja pärast 1. jaanuari 2023. a kehtib väikeelamute energiatõhususe suurendamise meede tavatingimustel.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu on kooskõlas STSi ja Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006 (ELT L 347, 20.12.2013, lk 320—469).

4. Määruse mõjud

Rekonstrueerimise toetamine on oluline eluasemefondi ülalpidamise kulude vähendamise seisukohast, samuti aitab kaasa keskkonnanahoidliku eluviisi propageerimisele. Koos energiatõhususe kasvuga väheneb kodumajapidamiste energiatarbimine ning sellest tulenev negatiivne keskkonnamõju.

Otsene mõju regionaalarengule, elu- ja looduskeskkonnale ning majandusele tuleneb toetusmeetme kaudu, mitte läbi eelnõu, mille mõju on kaudne tagades toetusmeetme rakendamise.

Määruse rakendamisega ei kaasne olulist mõju riigi julgeolekule ja välissuhetele, sotsiaalvaldkonnale ega riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega ei kaasne tulusid ega täiendavaid tegevusi kohaliku omavalitsuse üksusele ega riigile. Muudetavatel tingimustel antakse toetust Ühtekuuluvusfondi ja riigi 2022. aasta lisaelarve seaduses ette nähtud vahenditest.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras. Määruse § 1 punktid 28, 30, 34 ja 36 jõustuvad 1. jaanuaril 2023. a.

Regulatsioon, mis tunnistab 2022LEA vahendite kasutamist puudutavad sätted kehtetuks, on ajutise iseloomuga ja pärast 1. jaanuari 2023. a kehtib väikeelamute energiatõhususe suurendamise meede tavatingimustel.

7. Eelnõu koostamine ja huvigruppide kaasamine

Eelnõu esitatakse eelnõude infosüsteemi vahendusel Rahandusministeeriumile koostamiseks ja Riigi Tugiteenuste Keskusele arvamuse avaldamiseks.